

ZAHVALITI I ZAHVALITI SE

U nekim se jezičkim savjetnicima daju tumačenja kako glagol *zahvaliti se* znači *ljubazno nešto odbiti* te da se zahvala za nešto iskazuje glagolom *zahvaliti* bez riječce *se*. Prema takvome bi tumačenju iskaz *zahvaljujem se za to (ili na tome)* značio da ljubazno odbijate nešto što vam je ponuđeno, a iskaz *zahvaljujem za to (ili na tome)* značio bi da se zahvaljujete nekome za nešto što je učinio za vas.

Upotrebu glagola *zahvaliti* bez riječce *se* preporučio je u svome jezičnom savjetniku i Tomo Maretić¹, ali bez naglašavanja razlike u značenju *zahvaliti* i *zahvaliti se*.

U Isakovićevu *Rječniku karakteristične leksike u bosanskome jeziku* potvrđen je glagol *zahvaliti*, uz koji on upućuje na usporedbu sa *falit*, a uz *falit* sa *v.* upućuje na *hvaliti*, što znači da preporučuje oblik *hvaliti*. Glagol *zahvaliti* nije zabilježen u Jahićevu *Školskom rječniku bosanskog jezika*, a bilježi ga Halilović u *Pravopisnom rječniku*, ali, naravno, bez značenja.

U *Rječniku srpskohrvatskoga književnog jezika* dviju Matica potvrđen je glagol *zahvaliti*: *zahváliti (se)*, *zàhvālīm (se)* svrš. sa sljedećim značenjima:

1. *odati, iskazati, izraziti zahvalnost;*
2. *priznati kao uzrok čega, odati priznanje;*
3. *dati ostavku, odreći se (čega);*
4. *(samo sa se) a) pohvaliti se; b) zareći se (na nešto).*

Uz prvo značenje navode se primjeri: *Zahvalim gospodi na toj izjavi.* Šen. *Starac se zahvali dobrome Hlapiću.* Brl. *Djevojka bi mu ponudila čašu mlijeka ... on bi se nasmijao, popio i zahvalio.* Čip. Druga rečenica s primjerom: *se zahvali potvrđuje*

¹ Tomo Maretić, *Hrvatski ili srpski jezični savjetnik*, Zagreb, 1924.

da i glagol *zahvaliti se* može biti upotrijebljen sa značenjem iskazivanja zahvalnosti za nešto što je neko učinio. Iz konteksta, međutim, nije jasno da li starac prihvata to što je učinjeno, ali davanje posebnoga značenja sa drugim primjerima koji upućuju na odbijanje daje za pravo razumijevanju korektnosti iskaza *zahvaliti se* sa prvim značenjem iz *Rječnika*.

Opravdanost upotrebe konstrukcije *zahvaliti se* sa značenjem *izraziti, izražavati zahvalnost* obrazložila je i Darinka Gortan-Premk u XXI knjizi nove serije *Našeg jezika*, uz konstataciju da se nerefleksivnoj formi može dati izvjesna prednost.

Da je iskaz *zahvaljuem se za* sa značenjem koje nije odbijanje prihvaćen u jezičkoj praksi, potvrđuje njegova upotreba u predgovorima ili pogovorima mnogih knjiga istaknutih lingvista. Ovdje kao potvrdu toga donosimo dva takva primjera iz djela istaknutih jezičkih stručnjaka:

Milivoje Minović, *Sintaksa srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog književnog jezika za više škole. Rečenica, padeži, glagoli*, Svjetlost, Sarajevo, 1987, str. 8: „*Autor osjeća obavezu da se na ovaj način srdačno zahvali...*“;

Asim Peco, *Književni jezik i narodni govori*, Prva književna komuna, Mostar, 1990, str. 187: „*Na kraju, ja se i ovom prilikom najtoplije zahvaljujem...*“.